

УДК 94(477)“1918/1923”:930:001.89М. Литвин

Володимир ВЕЛИКОЧИЙ

ІСТОРІЯ ЗУНР У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ МИКОЛИ ЛИТВИНА (СПРОБА ІСТОРІОГРАФІЧНОГО НАРИСУ)

Здійнено історіографічний аналіз наукового доробку Миколи Романовича Литвина з історії Західно-Української Народної Республіки, державно-соборного процесу в новітній Україні. Наголошено на новаційних методологічних підходах автора, його особистому внеску у формування зунрознавчого історіографічного напрямку.

Ключові слова: історія ЗУНР, історіографія, методологія історичних досліджень.

Багатогранність наукової діяльності Миколи Романовича Литвина дає змогу упевнено віднести його до знакових істориків сучасної України. Одна зі сторінок його наукового спадку присвячена дослідженню історії Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР). Майбутнім науковцям ще належить скласти повноцінну бібліографію праць ученого, детально проаналізувати його методологічні пошуки, віддати належне стилю викладу і глибині проникнення в матеріал. Ми ж спробуємо коротко (наскільки дозволяє обмежений формат наукової статті) окреслити внесок Миколи Литвина у вивчення історії ЗУНР.

Одразу зазначимо, що М. Литвин був серед тих, хто одним з перших почав піднімати тематику вивчення ЗУНР до рівня класичного наукового дослідження у перехідний період кінця 80-х – початку 90-х років ХХ ст. Зміст і тенденції розвитку цього періоду вже досліджували українські та зарубіжні вчені¹. Саме в цей час у наукових розвідках з'являються поліваріантність інтерпретацій історичного процесу, переоцінка традиційних підходів та чергової концептуалізації української історії. Динаміку цього процесу відображають деякі періодизації трансформаційних процесів радянської “перебудовчої” історіографії, згідно з якими, у 1987–1989 рр. розпочалося відкриття та формулювання проблематики, пов'язаної з “білими плямами” історії.

¹ *Величенко С.* Перебудова та минуле неросійських народів / С. Величенко // Український історичний журнал. – 1992. – № 1. – С. 96–105; *Кульчицький С.* Українська історія як знаряддя легітимізації пострадянського політичного устрою наприкінці 80-х років / С. Кульчицький // Історія та історіографія в Європі. – 2004. – Вип. 3. – С. 101–106; *Орлов И.* Современная российская историография: смена научной парадигмы? / И. Орлов // Харківський історіографічний збірник. – Київ: Вид-во НУА, 2006. – С. 15–21; *Тарасов В. В.* Роль публіцистики у вивченні “білих плям” української історії. 1989–1991 рр.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.06 “Історіографія, джерелознавство та спец. іст. дисципліни” / В. В. Тарасов. – Дніпропетровськ, 2008. – 19 с.

Упродовж осені 1989 – літа 1990 рр. наростала критика найодіозніших постулатів радянської історіографії, а на літо – осінь 1991 р. припав завершальний етап концептуалізації нової версії історії України².

Основним джерелом цього унікального історіографічного етапу стала публіцистична література, що головно забезпечувала виявлення та розкриття “білих” і “чорних плям” історії. Про розмаїття її тематики дають уявлення окремі покажчики³. Аналіз цих матеріалів та публікацій дає підстави стверджувати, що в центрі переосмислення суспільно-політичної історії Галичини 1914–1919 рр. постали проблеми, пов’язані з її возз’єднанням із Наддніпряниною у 1919 р. і темою українського січового стрілецтва. Навколо них точилися дискусії щодо реконструкції подій революції та громадянської війни в Україні 1917–1919 рр. До речі, навіть у суто формальному вимірі кількість присвячених їм публікацій історико-публіцистичного, історико-популярного, біографічного, мемуарного, наукового характеру не поступалася кількості публікацій з історії Центральної Ради, а також козацтва, ОУН і УПА та ін. Вони засвідчили і регіональний зріз т. зв. “перебудовчої історіографії”: проблеми УСС і злуки УНР і ЗУНР загалом обговорювали на сторінках видань західного регіону України, а інші згадані теми – у центральних і східних областях. У першому випадку процеси переоцінки й деміфологізації у громадському і науковому середовищах відбувалися більш радикально, безкомпромісно: наростання тотальної критики старих радянських парадигм не залишало шансів для їхнього збереження у будь-якому модифікованому вигляді.

Швидка руйнація старих стереотипів та втрата усталених методологічних канонів і орієнтирів призвели до “раптового загострення” кризових явищ в українській історіографії, що, своєю чергою, ускладнило проведення наукових досліджень. Згодом цю ситуацію визначатимуть і як початок “ренесансу” історичної науки в Україні, коли на тлі критики радянської історіографії розгорталася нагромадження “нових” фактів, реабілітація “незаслужено забутих” імен, переосмислення знакових та актуальних проблем історичного минулого. Важливу роль у заповненні такого “історіографічного вакууму” відіграла різножанрова діаспорна література, яка бурхливим потоком полинула в Україну, стаючи чи не головним “першоджерелом” продукування компілятивних праць. Водночас розпочалося як перевидання класичних робіт з української історії, так і публікація різного роду маловартісних текстів. Усе це дало потужний, але неоднозначний імпульс розвитку історіографічного процесу в першій половині 1990-х років та вповні виявилось у вивченні проблем, пов’язаних із цією темою. Такі суперечливі процеси переосмислення породжували нові стереотипи та національно-патріотичний пафос, що не завжди наближало до відновлення історизму й об’єктивності наукових оцінок.

Наприкінці 1980-х – у першій половині 1990-х рр. процес ліквідації “білих плям” історії розгортався на основі як емпіричного матеріалу, так і позитивістсько-романтичних схем, що утвердилися в нерадянській історичній, історико-мемуарній, історико-публіцистичній літературі 1920–1960-х років. Саме вони швидко

² *Тарасов В. В.* Роль публіцистики у вивченні “білих плям” української історії... – С. 15.

³ Газетно-журнальна публіцистика 1989–1991 рр. як історичне та історіографічне джерело у проблематиці “білих плям” вітчизняної історії: науково-допоміжний бібліогр. покажчик / [упоряд. В. В. Тарасов]. – Харків: Курсор, 2007. – 274 с.

заповнювали “зненацька” утворену “методологічну лакуну”. Отож, уже національно зорієнтована (україноцентрична) історіографія, з одного боку, стала слугувати ідеологічним засобом легітимізації нового державно-політичного режиму, а з іншого – відокремлювала Україну від європейського контексту. Безпрограшна перспектива творення нової (чи то пак, “старої”) державницької історичної парадигми виявилася до вподоби як старшій, так і молодшій генераціям істориків. Одним із її наслідків став без перебільшення “дисертаційний бум”: третина із загальної кількості захищених в Україні у 1993–2002 рр. докторських (192) і кандидатських (1243) робіт припадала на історичні спеціальності. Тоді ж утвердилася практика спрощеного визначення “методологічної основи” досліджень, яку схематично зумовлювала сукупність трафаретних фраз про дотримання “засад історизму”, “об’єктивності”⁴ і т. ін.

Саме в цей час М. Литвин і розпочинає дослідження історії суспільно-політичних, національно-культурних, військових процесів на західноукраїнських землях періоду Української революції. З-під його пера виходять одні з перших праць, які, проте, засвідчували глибину усвідомлення визначених проблем, скрупульозне вивчення фактичного матеріалу. Невеликі за обсягом наукові розвідки ставлять проблеми поглибленого і всебічного вивчення історії ЗУНР, випрацювання іншої, ніж це було в радянській історіографії, концепції її розгляду і трактування⁵. Ці праці, вирізняючись своїм науковим характером, а значить – об’єктивністю і всебічністю, вигідно контрастували із масово тиражованим публіцистичним читивом, яке заповнило періодичні видання і часто було глорифікованим, просто недостовірним за своїм змістом.

Праці М. Литвина, присвячені історії ЗУНР, поряд із дослідженнями Б. Тищика, О. Вівчаренка, започаткували, на нашу думку, новий етап в історіографії ЗУНР, ознакою якого було прагнення подолати попередні стереотипи у висвітленні героїчної долі, ролі і місця західноукраїнської держави в історії українського народу. Поштовхом до нього стало проведення в 1993 р. у Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника Міжнародної наукової конференції, присвяченої 75-річчю Західно-Української Народної Республіки⁶. Певним підсумком цього етапу було проведення у 1998 р. наступної Міжнародної наукової конференції у містах Львові та Івано-Франківську, присвяченої 80-річчю ЗУНР, яка стала частиною відзначення цього ювілею на державному рівні.

На нашу думку, більшість праць Миколи Литвина, зокрема і його наукові пошукування у 90-х роках минулого століття, були присвячені військовій історії – абсолютно новому, незвичному для “незалежної” української історіографії напряму. Свідченням цього є низка праць, присвячених січовому руху на західноукраїнських

⁴ Андрусишин Б. Церква в Українській Державі 1917–1920 рр. (доба Директорії): навч. посіб. / Б. Андрусишин. – Київ: Либідь, 1997. – С. 45.

⁵ Литвин М. Р. Археографічні перспективи історії ЗУНР / М. Р. Литвин // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західноукраїнської Народної Республіки (Івано-Франківськ, 1–3 листопада 1993 р.). – Івано-Франківськ, 1993. – С. 95–96; Його ж. ЗУНР: Досвід демократичного державотворення / М. Литвин // Другий Міжнародний конгрес українців, 22–28 серпня 1993 р.: доп. і повід. “Історія”. – Львів, 1994. – Ч. 2. – С. 12–14; Його ж. Михайло Грушевський і ЗУНР / М. Литвин // Михайло Грушевський і Західна Україна: доповіді і повідомлення наукової конференції (м. Львів, 26–28 жовтня 1994 р.) / [відп. ред. А. Карась]. – Львів: Світ, 1995. – С. 292–294.

⁶ Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 75-річчю Західно-Української Народної Республіки (Івано-Франківськ, 1–3 листопада 1993 р.). – Івано-Франківськ, 1993. – 135 с.

землях початку ХХ ст., Українському січовому стрілецтву, Українській галицькій армії⁷. Вважаємо за можливе стверджувати, що саме праці М. Р. Литвина надали важливого поштовху справді науковому вивченню історії національних збройних формувань періоду Української революції 1914–1923 рр. (і не лише на регіональному західноукраїнському рівні) в сучасній українській історіографії. До цієї проблематики автор повертатиметься ще неодноразово, приділяючи їй вагому частку зусиль у своїх наукових пошукуваннях, про що йтиметься нижче.

Не можна оминати увагою першу узагальнювальну працю з історії ЗУНР, однойменне монографічне дослідження доби модерної української незалежності авторства Миколи Литвина та Кіма Науменка⁸. Виразність цієї праці на час її появи вражала кількома незвичними насамперед для наукового загалу аспектами.

Перший із них – глибина опрацювання архівного матеріалу, широта джерельної бази, її репрезентативність. Автори використали й навели не лише тексти окремих документів і матеріалів, що вийшли з рук владних структур ЗУНР, а й значно ширше коло інших видів писемних джерел. Саме на підставі введеного в обіг архівного матеріалу автори широко й повно розкривають питання державного будівництва в ЗУНР, роблять спробу джерелознавчого аналізу окремих його складових.

Другий аспект – незвично яскравий, однак не надто емоційний привалуючий спосіб висловлення суджень і тверджень, притаманний Миколі Литвину виклад та аналіз фактичного матеріалу. Зрештою, такий спосіб написання серйозних монографічних праць стане, так би мовити, “фірмовим почерком”, особливим стилем ученого. Праці М. Литвина не лише читабельні, а й упізнавані були значною мірою прикладом для наслідування не лише для молодих, а й для поважних дослідників.

Наголосимо, що саме наприкінці 90-х років ХХ ст. Микола Литвин завдяки своєму науковому доробку голосно заявляє про себе в українському та зарубіжному науковому просторі. Він сміливо та впевнено входить у когорту сучасних львівських істориків, які успадкували високий дух науки від шкіл М. Грушевського та І. Крип’якевича, формували наукове обличчя Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України. Становлення і розвиток цієї інституції пов’язані з іменами І. Крип’якевича, М. Возняка, Я. Дашкевича, О. Карпенка, М. Кравця, М. Герасименка, Г. Ковальчака, Я. Ісаєвича, Ю. Сливки, І. Патера, К. Науменка, Б. Якимовича та інших знаних учених, які досліджували історію Галичини першої третини ХХ ст. І за радянського періоду, і в роки незалежності одним із пріоритетних напрямів наукових досліджень Інституту є вивчення суспільно-політичних і національно-визвольних рухів на західноукраїнських землях у контексті загальноукраїнських та європейських політичних, соціально-економічних, культурних, етноконфесійних процесів. Їхні результати відображають

⁷ *Литвин М. Р.* Історія галицького стрілецтва. – 2-ге вид. / М. Р. Литвин, К. С. Науменко. – Львів: Каменяр, 1991. – 200 с.; *Колянчук О.* Генералітет українських визвольних змагань. Біографи генералів та адміралів українських військових формацій першої половини ХХ століття / О. Колянчук, М. Литвин, К. Науменко. – Львів, 1995. – 283 с.; *Литвин М.* Шляхами Українських Січових Стрільців / М. Литвин // Львівщина: історико-культурні та краєзнавчі нариси / [упоряд. та відп. ред. Ю. Бірюльов]. – Львів: Центр Європи, 1998. – С. 223–241; *Його ж.* Польсько-український військово-політичний діалог 1918–1920 років: від збройного конфлікту в Галичині до союзних Варшавських угод / М. Литвин // *Polska i Ukraina. Sojusz 1920 roku i jego następstwa.* – Torun, 1997. – S. 248–259.

⁸ *Литвин М. Р.* Історія ЗУНР / М. Р. Литвин, К. С. Науменко. – Львів, 1995. – 368 с.

відомі серійні видання “З історії західноукраїнських земель” (1950–1960-ті рр.), сучасний (з 1992 р.) друкований орган “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність” та масив публікацій різних періодів⁹.

Зазначимо той факт, що зміна поколінь у дослідженні історії Галичини воєнно-революційного періоду 1914–1923 рр. відбулася у неконфронтаційному, органічному руслі, що забезпечує спадковість і поступальність історіографічного процесу. Провідну роль у відновленні досліджень з історії ЗУНР відігравали представники старшої генерації, які одностайно сприйняли нову державницьку парадигму, позбавляючись при цьому інерційного мислення. З кінця 1990-х років посилюється роль у її вивченні молодих науковців. Не “зраджуючи”, як і їхні старші колеги, засад позитивізму, вони активніше орієнтуються на західну методологію, намагаючись адаптувати її теоретико-методологічні засади до вивчення української історії.

Будучи активним учасником українського історіографічного процесу упродовж 1990-х рр. ХХ ст., М. Р. Литвин безпосередньо зробив особистий внесок у процес, який Г. Касьянов назвав “націоналізацією” історії¹⁰. Вчений повертає із забуття та вводить у науковий обіг праці І. Лисяка-Рудницького, В. Кучабського, С. Ріпецького, Л. Шанковського, С. Ярославина (І. Сохоцького), М. Лозинського та інших “реабілітованих” істориків і класиків української суспільної думки, присвячені польсько-українським відносинам, діяльності січового стрілецтва, Української галицької армії та різних аспектів історії ЗУНР. Учений чітко стає на позиції визначення українців як головного суб’єкта своєї національної історії. Водночас він не став ані апологетом національного історичного міфу, ані прихильником україноетноцентризму з ідеєю ексклюзивності “української історії”.

Українські та зарубіжні вчені вже досить докладно розкрили суть і складові такого явища, як “національний історичний міф”¹¹, що дає змогу говорити про наявність цього канону в історіографії історії ЗУНР. Це, наприклад, виявляється у формуванні образу “зовнішнього ворога”, що став зручним аргументом для пояснення причин поразки визвольної боротьби та представлення українства, зокрема галичан, у вигляді незаслужено покривдженої нації. Апологія ролі Галичини в українській історії з виразним наголосом на її націєтворчому потенціалі та винятковій ролі у генеруванні етнокультурної ідентичності слугувала вагомим мотивом плекання ідеї “галицького п’ємонтизму”.

Микола Литвин, виробивши власний підхід до визначення місця і ролі ЗУНР в українській історії, вказує на її успіхи й досягнення, але при цьому не глорифікує, не ідеалізує їх, як і не пов’язує причин поразки і короткотермінового територіального існування із зовнішнім ворогом. Щобільше, вчений намагається об’єктивно розібратись

⁹ Інститут українознавства імені Івана Крип’якевича Національної академії наук України. Бібліографія праць наукових співробітників. 1990–2001 / [відп. ред. Я. Ісаєвич]. – Львів, 2001. – 444 с.; *Ісаєвич Я. Д.* Сторінки історії Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАНУ / Я. Д. Ісаєвич // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 3–25; *Петегірич В. М.* Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України / В. М. Петегірич // Енциклопедія історії України: в 5 т. / [редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.]. – Київ: Наук. думка, 2005. – Т. 3: Е–Й. – С. 500–501.

¹⁰ *Касьянов Г.* “Націоналізація” історії: нормативна історіографія, канон та їхні суперники (Україна 1990-х) / Г. Касьянов // Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми: кол. монографія / [за ред. Л. Зашкільняка]. – Львів, 2004. – С. 57–73.

¹¹ Там само. – С. 65–66.

у причинах поразки як ЗУНР, так і національно-визвольних змагань початку ХХ ст. загалом. З-під пера автора виходять праці, присвячені становищу західноукраїнського села в період ЗУНР¹², політичній позиції української та польської політичної еліти в часи революційних потрясін¹³, еміграційному періоду, зовнішньополітичним періодам, урокам державотворення української держави на західноукраїнських землях воєнно-революційної доби¹⁴. Грунтовність зунрознавчих досліджень автора стала, вважаємо, однією з підстав для написання у співавторстві з київським ученим О. Рубльовим окремої статті, присвяченої ЗУНР, в Енциклопедії історії України¹⁵.

Наприкінці 90-х рр. ХХ ст. автор захищає докторську дисертацію, присвячену українсько-польській війні 1918–1919 рр.¹⁶. Роком раніше світ побачило його одноіменне монографічне дослідження¹⁷, яке, на нашу думку, можна сміливо поставити в один ряд з двотомною “Історією українського війська” Івана Тиктора за своїм значенням і впливом на розвиток подальших досліджень цієї тематики. Однак вона вигідно вирізняється репрезентативністю джерельної бази, географією використання нового архівного матеріалу, зміною акцентів в оцінці діяльності УГА-ЧУГА, показом реальних процесів соборництва в ході воєнно-революційних процесів 1914–1919 рр.

“Українсько-польська війна” М. Литвина є підтвердженням того, що професор Микола Литвин, як справжній вчений, постійно перебуває у творчому пошуку. Остаточо вийшовши за межі позитивістського напрямку, він використовує прийом і методи історії повсякденності, соціальної історії, ґрунтовно опрацьовує не лише українську, а й зарубіжну історіографію ЗУНР¹⁸. Своім науковим доробком М. Литвин фактично доводить, що українська історіографія долає процеси, які М. Потульницький визначив як провінціалізм та зацикленість на “винятковості” й “особливості” української історії¹⁹.

¹² *Литвин М. Р.* Західноукраїнське село в період визвольних змагань // Історія українського селянства: нариси: в 2 т. / М. Р. Литвин. – Київ: Наукова думка, 2006. – Т. 1. – С. 597–621.

¹³ *Його ж.* Український та польський істеблїшмент у період “Великої війни” і соціально-демократичних революцій (1914–1918 рр.) / М. Литвин // Історіографічні дослідження в Україні / [гол. редкол. В. А. Смолій; відп. ред. Ю. А. Пінчук]. – Київ, 2003. – Вип. 13; у 2 ч.: Україна – Польща: історія і сучасність: зб. наук. праць і спогадів пам’яті П. М. Калиниченка (1923–1983). – Ч. 1. – С. 155–174.

¹⁴ *Його ж.* Програма державно-політичного розвитку Західно-Української Народної Республіки: документи і матеріали еміграційного періоду / М. Р. Литвин // Галичина. – 2014. – Ч. 25–26. – С. 50–57; *Його ж.* Західно-українська народна республіка: досвід та уроки етнодержавотворення // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – 2015. – С. 67–74; *Його ж.* Геополітичний простір ЗУНР та її зовнішньополітичні орієнтири / М. Литвин // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 2008. – № 17. – С. 106–115; *Його ж.* ЗУНР і Галицька СРР у геостратегії більшовицької Росії / М. Литвин // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 2009. – Вип. 18. – С. 101–118.

¹⁵ *Литвин М.* Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР) / М. Р. Литвин, О. С. Рубльов // Енциклопедія історії України: в 5 т. / [редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.]. – Київ: Наук. думка, 2005. – Т. 3: Е–Й. – С. 298–299.

¹⁶ *Литвин М. Р.* Українсько-польська війна 1918–1919 рр.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора іст. наук: спец. 07.00.01 “Історія України” / М. Р. Литвин. – Львів, 1999. – 36 с.

¹⁷ *Його ж.* Українсько-польська війна 1918–1919 рр. / М. Литвин. – Львів, 1998. – 488 с.

¹⁸ *Його ж.* Регіональний сепаратизм чи етнополітичне самовираження? (Здобутки і прорахунки польської історіографії) / М. Литвин // Галичина. – Івано-Франківськ, 2001. – Ч. 5–6. – С. 202–210; *Його ж.* Україна у Першій світовій війні: сучасна російська історіографія / М. Литвин // Військово-науковий вісник. – Львів, 2005. – Вип. 7. – С. 151–160.

¹⁹ *Потульницький В. А.* Україна і всесвітня історія. Історіографія світової та української історії XVII–XX століть / В. А. Потульницький. – Київ: Либідь, 2002. – С. 335–463.

Праці військово-історичної тематики автор публікує і в перші десятиріччя XXI ст.²⁰, притім жодна з них не є переспівом попередніх. Вони присвячені розкриттю нових аспектів становлення, утвердження ЗУНР, її місця і ролі в концепті сучасної української національної історії.

Отже, інтелектуальність, доступність, свіжість у підходах і власних концептах, глибина проникнення в тематику дослідження, широка репрезентативність джерельної й історіографічної бази, вираженість і сміливість у визначенні проблеми – це ті риси історика, які, вважаємо, характеризують Миколу Романовича Литвина як вченого-дослідника європейського штибу, одного з провідних українських науковців-істориків. Головна тематика його пошукувань – історія ЗУНР, її різноманітні аспекти і процеси. Вважаємо, що саме Микола Литвина є однією з тих фігур у національній історіографії, яка безпосередньо спричинилася до формування і розвитку нового дослідницького напрямку – “зунрознавства”.

Наріжною парадигмою цього напрямку є трактування історії ЗУНР як невід’ємної органічної складової українських визвольних змагань ХХ ст. та Української революції 1914–1923 рр. Процес її осмислення відзначається тяглістю, подекуди інертністю: погляди й оцінні характеристики учасників тих подій, викладені за міжвоєнного періоду, продовжують домінувати в сучасній історіографії, яка не завжди вважає на їхню ідейну заангажованість та суб’єктивізм.

Водночас учені, спираючись на нові методологічні засади, помітно просунулися у висвітленні функціонування органів державної влади й управління, місцевого самоврядування, національно-культурних процесів тощо. У тривалій полеміці про людський ресурс ЗУНР починає переважати позиція, згідно з якою це державне утворення мало достатній інтелектуально-організаційний потенціал, тому не було вагомим внутрішнім причин для поразки західноукраїнської республіки. Позитивними явищами стали наукові дискусії та реалізація спільних проєктів польських і українських істориків, безпосередньо участь в яких бере професор Микола Литвин. Як директор Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, він докладає також чимало організаційних зусиль і для інституціональної концептуалізації теми історії ЗУНР, вивчення національно-визвольних змагань періоду Української революції початку ХХ ст. Незважаючи на чималий науковий доробок ученого, його вагомий внесок у цю проблематику, ми переконані, що найвищі наукові вершини у нього ще попереду.

Volodymyr Velykochyi. History of West Ukrainian People’s Republic in the scientific masterpiece of Mykola Lytvyn (an attempt of a historiographical essay)

In the article is given a shot to make historiographical analysis of scientific works of Mykola Lytvyn about the history of the West Ukrainian People’s Republic. It is emphasized on innovations methodological approach made by the author, his personal contribution to the formation of WUPR historiographical direction.

Key words: WUPR history, historiography, methodology of historical research.

²⁰ Литвин М. Р. Військова еліта Галичини / М. Р. Литвин, К. Є. Науменко. – Львів, 2004. – 376 с.; Литвин М. Р. Збройні сили України першої половини ХХ ст. Генерали і адмірали / М. Р. Литвин, К. Є. Науменко. – Львів; Харків: В-во “Сага”, 2007. – 244 с.